

Vlinderstand 2015





De grote vuurvlinder werd 100 jaar geleden ontdekt in de Lindevallei.



In deze Vlinderstand zetten wij de soorten van het laagveen in de kijker: zilveren maan, groene glazenmaker (ja, ook een libel) en natuurlijk de meest bijzondere vlinder van Nederland: de grote vuurvlinder *batava*, die precies 100 jaar geleden in Friesland werd ontdekt. Een ontdekking waar De Vlinderstichting in de loop van het jaar uitgebreid aandacht aan zal besteden.

Door het Meetnet Vlinders en het Meetnet Libellen, beide onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring, weten we precies hoe het met deze soorten gaat. In 2014 bestond het Meetnet Vlinders 25 jaar. In deze Vlinderstand maken we de balans op. Het zal u niet verbazen dat die nog altijd negatief is, maar het lijkt erop dat we langzamerhand uit het diepe dal krui-
pen. Eén ding is zeker: we hadden dat niet geweten zonder de grote inzet van talloze vrijwillige tellers. Dus ook: 25 jaar burgerparticipatie.

Wij hopen na de volgende 25 jaar Meetnet Vlinders een positieve balans te kunnen opmaken. Daarom doen wij een beroep op iedereen die kan helpen om zich – met ons – in te blijven zetten voor vlinders en libellen. Want een natuur vol vlinders en libellen bereiken we alleen als iedereen zijn bloemetje bijdraagt.

Titia Wolterbeek
Directeur





Bont zandoogje

De laatste tien tot vijftien jaar is bont zandoogje aan een enorme opmars bezig. Grote delen van Nederland waar de vlinder eerst niet voorkwam, zijn inmiddels gekoloniseerd. Zag je hem vroeger alleen in de bossen, nu zie je hem overal waar een boom of struik in de buurt is, waaronder tuinen.



Bont dikkopje

Het aantal bont dikkopjes is vooral de laatste jaren flink toegenomen en de vlinder is inmiddels twee tot drie keer zo talrijk als begin jaren negentig. De verspreiding is daarbij min of meer gelijk gebleven: de aantallen vlinders op de routes zijn dus omhoog gegaan. 2014 was het beste jaar voor het bont dikkopje tot nu toe.



Kleine ijsvogelvlinder

We maakten ons grote zorgen over de kleine ijsvogelvlinder, want rond de eeuwwisseling zat de soort op een dieptepunt. Maar het blijkt dat kleinschalig beheer door openkappen in bosgebieden een gunstig effect heeft. Door de beherende instanties, De Vlinderstichting en vrijwilligers is hier hard aan gewerkt en de achteruitgang lijkt gestopt.

Bruin zandoogje

Al vanaf de start is bruin zandoogje de meest getelde vlinder in het meetnet. Niet dat hij overal voorkomt - er zijn veel routes zonder deze soort - maar wel omdat hij lang aanwezig is en in grote aantallen bijeen kan worden aangetroffen.



Argusvlinder

Ooit wijdverbreid, inmiddels in grote delen van Oost-Nederland verdwenen. De argusvlinder is de laatste tien tot vijftien jaar buitengewoon sterk achteruitgegaan. Dit is niet alleen een Nederlands probleem: in omliggende landen zien we hetzelfde beeld.



Kleine parelmoervlinder

Hoewel kleine parelmoervlinders de laatste jaren meer in het binnenland worden gevonden, gaat de trend achteruit. In de duinen nemen de aantallen af.



Meetnet Vlinders



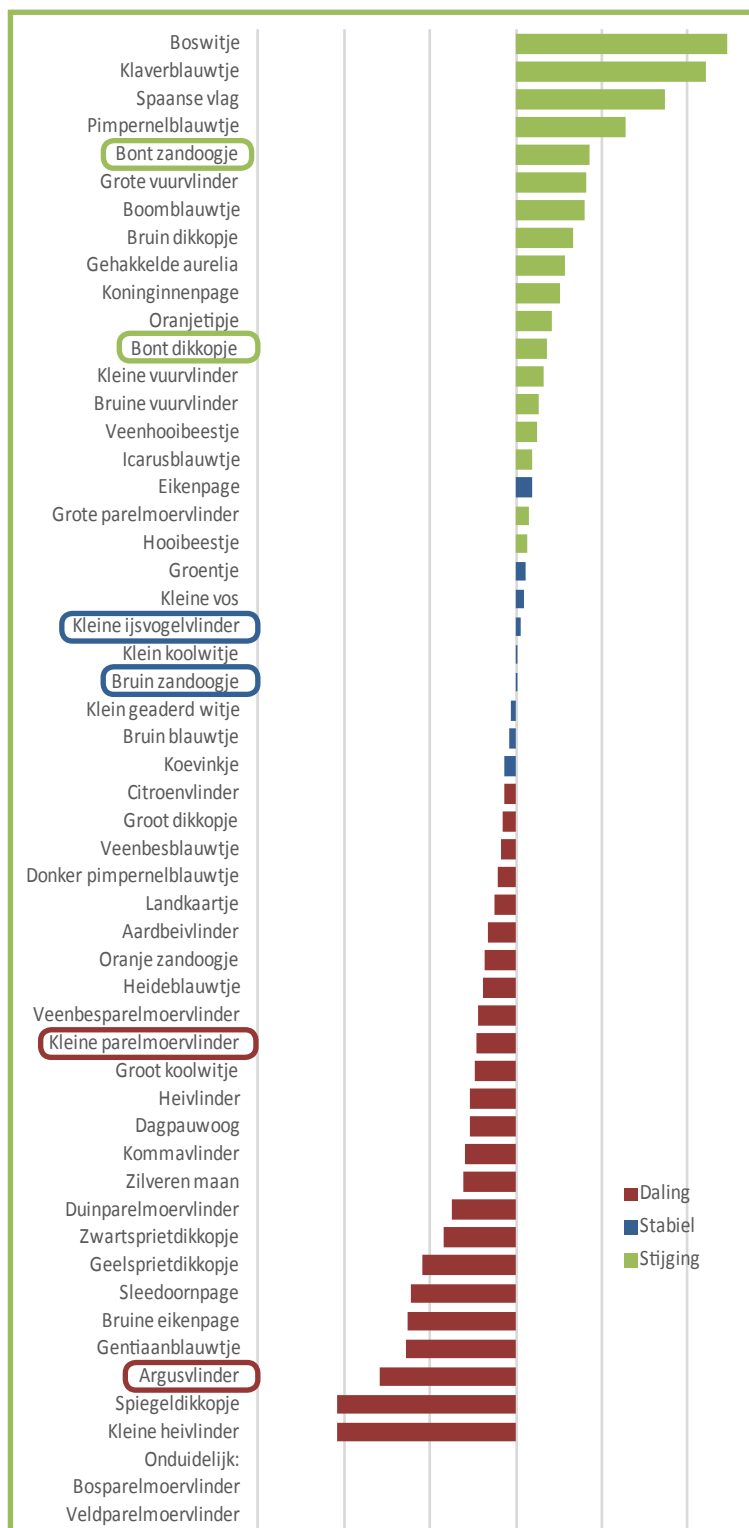
De balans

Het jaar 2014 was het vijfentwintigste teljaar van het meetnet vlinders. Op honderden locaties in ons land worden door de vrijwillige veldmedewerkers wekelijks, van april tot en met september, op een vaste route de vlinders geteld. Omdat dit jaar in jaar uit op dezelfde manier gebeurt, krijgen we een mooi beeld van hoe het met onze vlinders gaat.

Als we de balans opmaken na 25 jaar tellen, zien we dat van de 52 dagvlinders er 24 achteruit zijn gegaan, terwijl 18 soorten toenemen. Negen soorten blijven stabiel en van twee soorten is de trend onduidelijk. De balans is dus nog steeds negatief, maar we zien wel dat het momenteel minder slecht gaat dan rond de eeuwwisseling.

Er zijn soorten die in de negentiger jaren van de vorige eeuw sterk achteruitgingen, maar die zich in de laatste tien jaar weer lijken te herstellen. Dit geeft hoop. We zijn er nog lang niet, maar we zien wel dat soorten weer terug kunnen komen als aan de eisen die ze stellen kan worden voldaan. De Vlinderstichting werkt aan kleinschalige beheermaatregelen en maatwerk, en een aantal van de kwetsbare soorten profiteert daarvan.

Ook buiten natuurgebieden komen vlinders voor. In dorpen en steden waar aandacht is voor de natuur doen veel vlindersoorten het net zo goed als in natuurgebieden. Hier liggen kansen, zeker als we weten dat natuurvriendelijk beheer niet méér hoeft te kosten dan traditioneel.



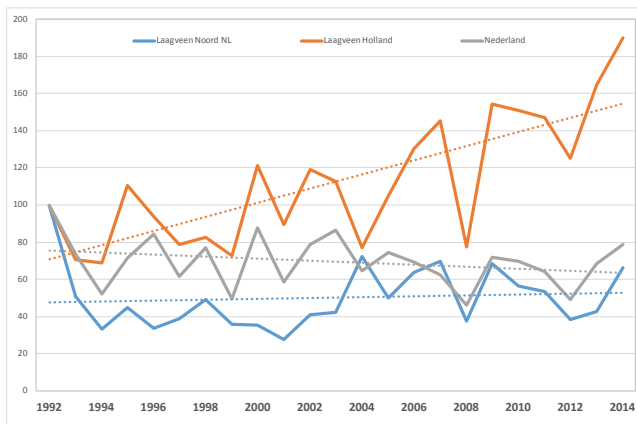
Vlinders in het laagveen



Oranje zandoogje.

Hoe gaat het met de vlinders in het laagveen?

Vlinders die altijd overal voorkwamen, zoals bruin zandoogjes en witjes, gaan in Nederland als geheel langzaam achteruit. Maar in het laagveengebied in West-Nederland doen deze soorten het opvallend goed en gaan ze vooruit. In het laagveengebied in het noorden van het land gingen deze soorten eerst juist flink achteruit, maar de laatste jaren lijkt het ook daar weer wat aan te trekken.



Index van de laagveensoorten 1990 - 2014. De regionale verschillen zijn opvallend.

Voor een deel komt dit omdat het laagveen pas vrij recentelijk gekoloniseerd is door een paar soorten, met als opvallendste soort het bont zandoogje. Ook in de rest van het land is deze vlinder vooruitgegaan, maar niet zo snel als in het nog lege laagveen. Maar ook oranjetipje, oranje zandoogje, kleine vuurvlinder en landkaartje gaan flink vooruit. Het hooibeestje daarentegen is een soort die ooit volop voorkwam in het laagveen, maar daar bijna uit verdwenen is. Heel langzaam probeert hij nu wat terrein terug te veroveren.



Oranjetipje.



Kleine vuurvlinder.



Bruin zandoogje.



Landkaartje..



Zilveren maan

Indicator van viooltjesrijke moerassen

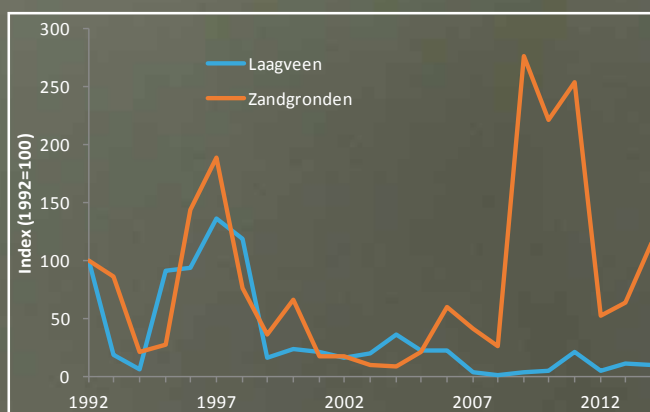
De zilveren maan is de enige parelmoervlinder in de Nederlandse moerassen. Hij is daar afhankelijk van schrale hooilanden met veel nectarplanten voor de vlinders en hoge dichtheden moerasviooltjes voor de rupsen.



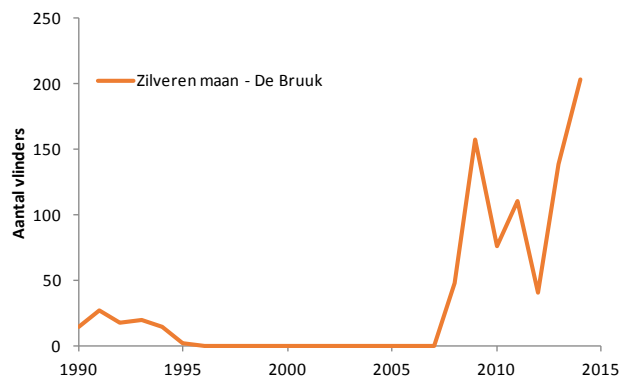
Zilveren maan.

In het laagveen heeft de zilveren maan nog een stevig bolwerk in Noordwest-Overijssel. Op de zandgronden komt deze vlinder alleen verspreid in de beekdalen voor. Maar de aantallen nemen daar de laatste tien jaar sterk toe, terwijl deze in de laagveengebieden al jaren op een laag peil blijven kwakkelen. Dit heeft zeker met natuurherstel in de beekdalen te maken. In het natuurgebied De Bruuk bij Nijmegen is daar druk aan gewerkt door te vernatten en door dichtgegroeide hooilanden weer te maaien. De zilveren maan verdween er rond 1995, maar is na de herstelwerkzaamheden opnieuw uitgezet – en met succes. De aantallen liggen er nu hoger dan vóór de vlinder uit het gebied verdween!

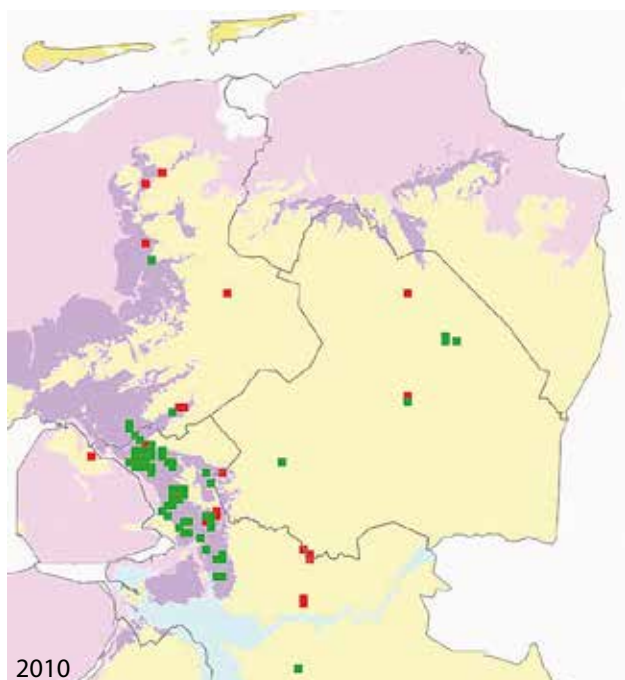
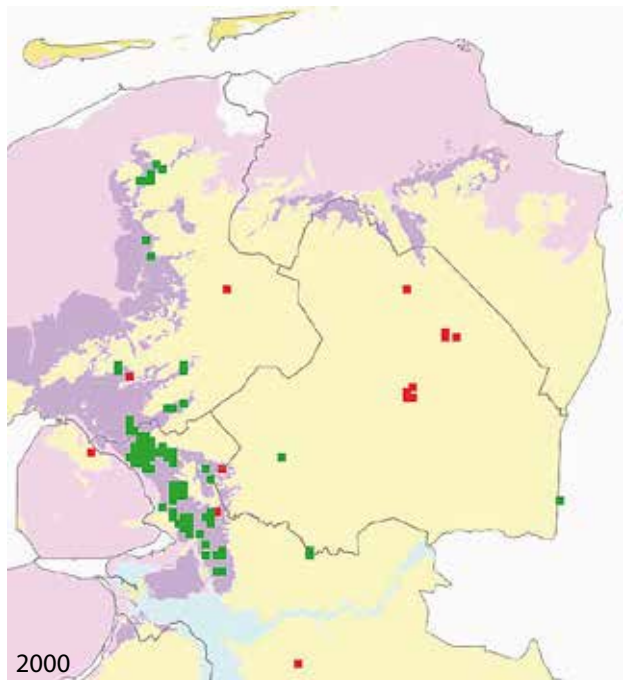
Wel geldt zowel op de zandgronden als in het laagveen dat kleine populaties kwetsbaar zijn. Zo is de zilveren maan in het noordoosten van Nederland tussen 2000 en 2010 verdwenen uit het Houtwiel in Noord-Friesland en het Reestdal in Overijssel. En in het Groene Hart verdween hij uit het kleine blauwgraslandreservaat van de Meije, waar nu pas wordt gewerkt aan natuurherstel op grotere schaal. Maar in gunstige jaren blijkt de vlinder ook wonderlijk mobiel. Hij vestigde zich weer op eigen kracht langs de Elperstroom in Drenthe en in 2014 verschenen er vlinders op diverse onverwachte plekken. De zilveren maan laat dus zien dat herstel van viooltjesrijke moerassen werkt, maar dat moet dan wel op voldoende grote schaal gebeuren!



Verspreidingsindex zilveren maan. Zowel op laagveen als op de zandgronden zijn kleine populaties kwetsbaar.



In De Bruuk gaat het beter met de zilveren maan dankzij herstelmaatregelen.



- = aanwezig (>60% kans op voorkomen)
- = afwezig (<40% kans op voorkomen)

Verspreiding van de zilveren maan het noordoosten van Nederland. Hij is tussen 2000 en 2010 verdwenen uit het Houtwiel in Noord-Friesland en het Reestdal in Overijssel.





Bont zandoogje.



De grote vuurvliinder



Terug naar De Wieden

De grote vuurvlinder is uniek. De ondersoort *Lycaena dispar batava* komt alleen maar voor in Nederland en dan ook nog maar in de uithoeken van twee provincies. Friesland en Overijssel hebben elk een stevige populatie, in de gebieden Rottige Meente en De Weerribben. Daar houdt de vlinder stand, al is de populatie in de Rottige Meente niet zo heel groot. Eerder verdween de soort uit de Bancopolder (1996) en recentelijk uit De Wieden (2008). Uitwisseling tussen de twee resterende populaties is er vrijwel niet. Sinds de ontdekking van de grote vuurvlinder in 1915 is het verspreidingsgebied steeds kleiner geworden. In het kader van *Tienvoor12!* is De Vlinderstichting bezig om dit te veranderen. De ambitie is om in 2015 de eerste maatregelen uit te voeren van een plan dat in december vorig jaar is gelanceerd: *Verhuizing van de grote vuurvlinder naar De Wieden*. Het doel is om De Wieden weer te bevolken met grote vuurvlinders. Hiervoor wordt een 5 kilometer lange moeraszone aangelegd en worden herstelwerkzaamheden uitgevoerd in De Wieden. Zo zorgen we ervoor dat De Wieden-Noord weer optimaal geschikt wordt voor de vlinder, en dat tegelijkertijd de samenhang tussen De Wieden en De Weerribben wordt vergroot. Terreinbeheerder Natuurmonumenten en de provincie Overijssel zijn enthousiast over dit plan en werken hier van harte aan mee.

De start van de uitvoering van deze plannen valt in een jubileumjaar: het is dit jaar precies **100 jaar geleden** dat de grote vuurvlinder werd ontdekt bij Wolvega in de Lindevallei. Tijd dus voor een feestje. En wat is nu een mooier cadeau dan herstel van leefgebied voor deze vlinder in De Wieden?



De gewenste toekomstsituatie voor de grote vuurvlinder:

A=Brandemeer, B=Rottige Meente, C=De Weerribben, D=Noordmanen (Weerribben), E=De Wieden-Noord, F=De Wieden-Zuidwest. De vlinder zit nu alleen in gebied B en C.



Index grote vuurvlinder 1995 - 2013 in de Rottige Meente/Brandemeer en in De Weerribben. Er zijn nog maar twee - gelukkig stevige - populaties.



Edele metalen in het laagveen

Nederland heeft een belangrijke internationale functie voor nachtvinders die voorkomen in moerasgebieden, waaronder laagveen. Veel van die soorten komen hier in ons land meer voor dan in de ons omringende landen.



Zilverstreep: ook overdag wel te vinden, want hij laat zich gemakkelijk opjagen uit de planten.



Kleine rietvink: komt vooral in het westen van Nederland voor. Ruspens leven op riet, maar ook op andere moerasplanten als waterzuring, galigaan en grote wedderik.



Zilverhaak: een vrij zeldzame nachtvinder die diverse grassen en zeggen als waardplant heeft.





Gestippelde rietboorder: de rupsen leven op riet. De vlinder komt vrij algemeen voor in vochtige terreinen.



Grijze grasuil: soms worden grijze grasuilen 's nachts op bloeiende grassen aangetroffen.

De Vlinderstichting heeft samen met de Werkgroep Vlinderfaunistiek een voorlopige Rode Lijst van de nachtvlinders opgesteld. Van een selectie van 48 kenmerkende soorten van (laagveen)moerassen staat helaas meer dan de helft onder druk. Op basis van waarnemingen in de laatste dertig jaar zijn volgens de voorlopige Rode Lijst twee van deze soorten zelfs al

verdwenen en 56 % in meer of mindere mate bedreigd. Dat is in overeenstemming met het algemene beeld genomen over alle Nederlandse macronachtvlinders bij elkaar. Op deze pagina's staat een aantal voorbeelden van soorten die in laagveen- en moerasgebieden voorkomen en waarvoor ons land een internationale betekenis heeft.

Moerasgoudvenstertje: nachtvlinder die echt gebonden is aan vochtige plaatsen.



De groene glazenmaker



Verspreiding groene glazenmaker tussen 2010 en 2014.
Foto: mannetje groene glazenmaker.

Typisch Nederlands

Wat is er nu typisch Nederlands? Molens? Koeien? Tulpen? Bij de eerste twee kun je ook denken aan water, polders en veen. Het Nederlandse laagveen is bijzonder doordat in onze rivierdelta grote oppervlakken met laagveen zijn ontstaan en daarmee ook bijzondere natuur.

Dit veen ontstaat uit stilstaand water dat rijk is aan voedingsstoffen en het bevat moerassige delen. En moeras, nog geen land maar ook geen water, is ideaal gebied voor moerassoorten.

Een van de bijzondere libellen die zich thuisvoelen in dit moeras is de groene glazenmaker. Deze soort is als enige libellensoort strikt gebonden aan een plant, krabbenscheer. Deze drijvende plant groeit heel snel en zorgt ervoor dat open water langzaam verdwijnt. Water en land zijn stabiel, maar veel soorten profiteren van de overgang van het een in het ander. Bijzondere poldersloten bij boeren in bijvoorbeeld de Krimpenerwaard zitten stampvol met krabbenscheer. Regelmatig worden deze sloten schoongemaakt, vaak verplicht door het waterschap.

De overheid heeft zich tot doel gesteld om de bijzondere soorten in het agrarisch gebied financieel te ondersteunen. Een nieuw stelsel voor agrarisch natuurbeheer is daarvoor afgelopen jaar ontwikkeld. De Vlinderstichting ziet veel kansen voor de groene glazenmaker in Zuid-Holland, Utrecht, Friesland, Groningen en Overijssel. Ook de provincies hopen allemaal dat boeren de komende jaren bij het beheer van hun poldersloten rekening gaan houden met deze bijzondere libel. En daar wil De Vlinderstichting natuurlijk van harte aan meewerken.



Het vrouwtje groene glazenmaker onderscheidt zich van het mannetje onder andere door haar groene ogen.

De groene glazenmaker legt haar eitjes op krabbenscheer.





Bloemen voor vlinders, bijen en mensen

IDYLLE

Meer kleur in het groen, dat is het motto van Idylle. Niet alleen omdat het mooi is, maar vooral omdat bloeiende planten zorgen voor voedsel voor vlinders en bijen.

Vanaf het voorjaar tot ver in het najaar hebben vlinders behoefte aan nectar als energiebron, terwijl bijen ook stuifmeel moeten kunnen verzamelen. Gebrek aan bloemen is een van de redenen waardoor deze nuttige en mooie dieren achteruit gaan.

Fantastisch om daar, samen met de Nederlandse Bijenhoudersvereniging en financieel gesteund door de Postcodeloterij en onze donateurs, wat aan te kunnen doen! Op veel plekken in het land zijn we kleur aan het terugbrengen. Langs sportvelden in Amsterdam, bij het Hunebedcentrum in Borger, in woonwijken in Tilburg, Veenendaal, Brielle en Strijen en in parken in Arnhem en Hoogeveen.

Maar ook net buiten Drunen en op het platteland in Kamerik en Ottoland en samen met een agrarische natuurvereniging in Eibergen komen er idylles. In het voorjaar van 2015 worden bermen in het Noord-Groningse Westervijthwerd ingezaaid met inheemse en streek-eigen bloemen en in Rucphen zijn de randen van waterpartijen veranderd in stroken waar vlinders vliegen en bijen zoemen.

De toegangspoort van de Kalmthoutse heide in Ossendrecht is een idylle rijker en Op het Landgoed Roggebotstaete in Dronten is de oprijlaan de komende zomer één bloemenzee.

Op bedrijventerreinen in Zuidwolde en Heerenveen kunnen de medewerkers van de bedrijven in de lunchpauze hun brood opeten tussen vlinders, zweefvliegen, wilde en honingbijen.

In de Zwaakse Weel in Kwadendamme liggen eigenlijk vier idylles in één. Het vlinderbelevingspad is door Natuurmonumenten al een paar jaar geleden aangelegd en in 2013 is een stuk ingezaaid, en een ander deel behandeld met maaisel van bloemrijke dijken in de omgeving, terwijl ook een deel gewoon met rust is gelaten. Hier kun je zien wat er spontaan opkomt als je de natuur haar gang laat gaan.

Rondom het nieuwe Nationaal Militair Museum in Soesterberg is in opdracht van het Ministerie van Defensie een prachtig stuk natuur gecreëerd. Heide en schrale graslandvegetaties worden ontwikkeld met zaad dat op het terrein zelf is gewonnen. Misschien dat komende zomer deze idylle al gebruikt wordt door de bedreigde kommavlinder en de heidezandbij.

In 2015 worden er nog nieuwe idylles aangelegd en in 2016 gebruiken we om, samen met alle enthousiaste betrokkenen, te zorgen dat ze zo robuust zijn dat ze ook in de komende jaren volop bloeien. Bloemen voor vlinders, bijen en mensen, ook in de toekomst.

Toppers in 2014

Jaarlijks voert De Vlinderstichting veel verschillende projecten uit. De Vlinderstichting zou haar werk niet kunnen uitvoeren zonder de steun van vrijwilligers en donateurs. Hartelijk bedankt voor uw bijdrage in 2014! Een uitgebreid overzicht van onze projecten staat in het jaarverslag, dat wordt gepubliceerd in het meinumner van ons tijdschrift Vlinders. Het zal vanaf 1 mei ook te vinden zijn op www.vlinderstichting.nl.

Medewerkers en Raad van Toezicht

In 2014 had De Vlinderstichting 35 medewerkers in vaste of tijdelijke dienst, waarvan er 3 gedetacheerd zijn bij het Natuurloket. Daarnaast werkten er 11 mensen als vrijwilliger, waarvan 7 bij de vlinderkweek. De Raad van Toezicht bestond

in 2014 uit Harry Boeschoten (voorzitter), Jeroen van Rossen, Henk Lugtmeijer en Rik Leemans; Leo van Grunsven en Brenda Horstra werden in november opgevolgd door Robert Metzke en Femmy ten Cate.



Promotie Chris van Swaay

Vrijdag 31 oktober is Chris van Swaay, medewerker van De Vlinderstichting, gepromoveerd aan de Wageningen University met een proefschrift getiteld: *Tracking butterflies for effective conservation*. Het proefschrift beschrijft de stappen die nodig zijn voor behoud en herstel van vlinders. Doctor Chris van Swaay bena-

drukt de grote waarde die de vrijwillige veldmedewerkers hebben: "Dankzij de duizenden mensen die in hun vrije tijd de natuur intrekken en doorgeven wat ze er zien, kunnen we die natuur veel beter beschermen".

Meer lezen? Download het proefschrift via www.vlinderstichting.nl.

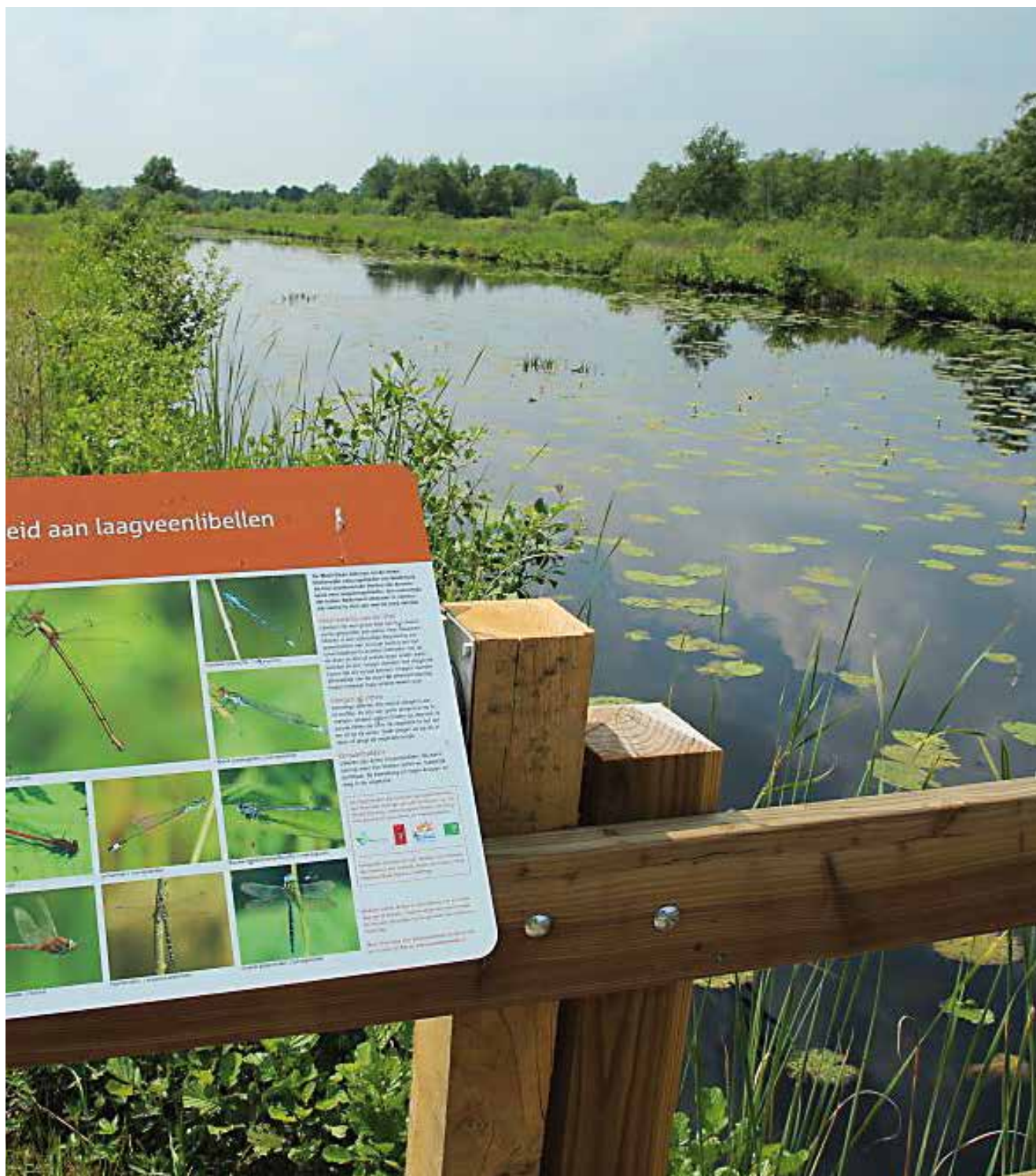
Blues in the Marshes

In het kader van dit grote project samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, waterschap Aa en Maas, de gemeente Heusden en de provincie Noord-Brabant zijn 63 plaggen met blauwgrasland verhuisd naar natuurontwikkelingsgebieden. Op afgegraven landbouwgronden in het Natura2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek wordt maaisel van de hooilanden en de naburige natuurgebieden uitgereden. Dit blijkt een groot succes: alle bedreigde plantensoorten zijn op

de nieuwe terreinen terug gevonden. Bovendien zijn vele ongedierte door de knooppieren die voor het pimpernelblauwtje zo belangrijk zijn. Terwijl de ontwikkeling van leefgebied gestaag vordert, zijn de aantallen pimpernelblauwtjes afgelopen zomer iets afgenomen. Zoals gebruikelijk werden de meeste blauwtjes in de Moerputten gezien. Meer weten? Kijk op www.blauwinhetgroen.nl.

Financier: LIFE+ subsidie Europese Commissie en Provincie Noord-Brabant





Dankzij u! Observatievlonder in De Weerribben

Vorig jaar vroegen we onze donateurs om een extra gift, waar ruimschoots gehoor aan werd gegeven. Met die gift is in De Weerribben speciaal voor de sierlijke witsnuitlibel een observatievlonder aangelegd. Afgelopen libellen-seizoen was de vlonder meteen al een succes! Vele waarnemers zagen hier daadwerkelijk de zeer zeldzame sierlijke witsnuit vliegen. En ook allerlei andere libellen als noordse winterjuffer,

bruine korenbout en gevlekte witsnuitlibel konden vanaf de vlonder bekeken worden. De kwetsbare oevervegetatie hoeft daarvoor niet meer te worden betreden. Hartelijk dank voor uw bijdrage!

Financier: Prins Bernhard Cultuurfonds afdeling Overijssel, Uyttenboogaart-EliasenStichting en donateurs van De Vlinderstichting

Waar komen vlinders en libellen voor?

Om ze efficiënt te kunnen beschermen, is het belangrijk om te weten waar vlinders en libellen voorkomen en of ze voor- of achteruitgaan. Om deze kennis op peil te houden, doet De Vlinderstichting elk jaar verschillende projecten in binnen- en buitenland. In Nederland hebben we het Landelijk Meetnet Vlinders en het Landelijk Meetnet Libellen. De Vlinderstichting is alle tellers die dit jaar weer hebben meegedaan zeer dankbaar!

Projecten 2015

- Landelijk meetnet vlinders – 25 jaar vlinders tellen
- Landelijk meetnet libellen
- Vlindermonitoring wereldwijd
- SNL-monitoring
- Tuinvlindertelling
- Nationale Nachtvlindernacht
- Telweekend argusvlinder



Argusvlinder.

Bescherming: wat willen vlinders en libellen?

Vlinders en libellen zijn gevoelig voor veranderingen in hun omgeving. De Vlinderstichting voert jaarlijks veel onderzoek uit om hier meer over te weten te komen. Zo kan bescherming nog efficiënter worden ingezet!

Projecten 2015

- Bioscore: waar zijn Europese vlinders gevoelig voor?
- Drukbegrazing en chopperen als alternatieven voor plaggen van natte heide
- Naar een klimaatbestendige heidefauna
- Effecten van schapenbegrazing op de bruine eikenpage
- Beschermingsplan argusvlinder
- Herziening soortprofielen Habitatrichtlijnsoorten Natura 2000
- Welke soorten in Gelderland moeten beschermd worden in het agrarisch gebied?
- Spiegeldikkopje in De Bult
- Biodiversiteit bij Philips
- Meer iepenpages in Limburg
- Veiligstellen van het donker pimperlblauwtje in Limburg
- Idylles door heel het land (zie ook blz. 19)



Idylle in Rucphen.



Spiegeldikkopje.



De Vlinderstichting

De Vlinderstichting beschermt vlinders en libellen in Nederland. Het is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk die is opgericht in 1983. Sinds die tijd hebben we ons ontwikkeld tot wat we nu zijn: een stabiele organisatie met een goede naam. Onze inkomsten komen uit donaties, giften en nalatenschappen van particulieren en uit projectsubsidies en -opdrachten. Wij voeren alleen opdrachten uit die bijdragen aan onze doelstelling. Een eventueel financieel positief resultaat wordt geheel besteed aan onze beschermingsdoelstelling.

Waar staan wij voor?

Vlinders en libellen zijn een onlosmakelijk onderdeel van de natuur. Daarom moeten ze overal waar ze thuishoren ook daadwerkelijk te vinden zijn. De Vlinderstichting wil dat Nederland weer Vlinderland wordt!

Wie kan helpen?

Iedereen kan helpen 'Nederland: Vlinderland' te realiseren. Door uw eigen grond (van achtertuin tot natuurgebied) vlindervriendelijk in te richten en te beheren. Door aan ons door te geven welke vlinders en libellen u ziet en zo kennis te helpen ontwikkelen. Door, bijvoorbeeld via sociale media, vlinders onder de aandacht te brengen bij andere mensen. Door een donatie te doen aan De Vlinderstichting, waardoor er nog meer budget beschikbaar is voor vlinderbescherming.



De Vlinderstichting
Postbus 506
6700 AM Wageningen
tel. 0317 467346
info@vlinderstichting.nl

De Vlinderstand is een uitgave van De Vlinderstichting (2015).

Foto's: Henk Bosma, Edo Goverse, Luc Knijnsberg, Martin Scheper, Gerard Roest, Ervin Szombathelyi, Joost Uittenbogaard, Bob van de Dijk, Wilma van Holten, Chris van Swaay, Wilma van Holten, Kars Veling, Wim Veraghtert., Michiel Wallis de Vries. Vormgeving: Liesbeth van Agt.

Kijk op www.vlinderstichting.nl of volg ons op



facebook.com/vlinderstichting



[@vlinderNL](https://twitter.com/vlinderNL)